

Očetovski dopust

Očete navdušuje krajši delovnik

Podpora. Petina očetov ne izkoristi celo plačanega dopusta, neplačanega vzame vsak šesti. Učinkovitost. Zelo hitro raste število očetov, ki koristijo skrajšani delovni čas.

Janez Zalaznik / Ljubljana

4. 5. 2013, 07:09

Če bi dopust za nego in varstvo otroka po enem letu podaljšali, a ne bi bil plačan, bi ga izkoristila tretjina staršev.

(Foto: shutterstock)

- **Navdušeni za krajši čas**

Povečevanje. Zakon omogoča tudi delo s skrajšanim delovnim časom do otrokovega tretjega leta starosti (v nasprotju s polnim država poravna le prispevke za minimalno plačo). To možnost je lani izkoristilo 16.061 staršev, od tega 85 odstotkov mater in le 2.412 očetov, med temi pa je skoraj tretjina samostojnih podjetnikov. Ti bi lahko kljub uradno skrajšanemu delovnemu času opravljali enako količino dela, a le plačevali nižje prispevke.

Število očetov, ki koristijo skrajšani delovni čas, se sicer zelo hitro povečuje. Leta 2009 jih je bilo le 936, leto pozneje 1.394, leta 2011 1.913, lani pa že 2.412.

Delež očetov, ki koristijo očetovski dopust, se je v zadnjih letih nehal povečevati. V celoti plačanega očetovskega dopusta tako ne koristi petina očetov, neplačani dopust pa vzame le vsak šesti.

Anketa iz leta 2010 je pokazala, da petina staršev ni vedela za plačani očetovski dopust, za dodatnih neplačanih 75 dni, za katere država poravnava le prispevke za minimalno plačo, pa je vedela manj kot polovica vprašanih; celo med starimi od 31 do 35 let ga ni poznala tretjina, razlaga **Tamara Narat** z Inštituta RS za socialno varstvo.

"Najbrž smo dosegli zgornji prag. Drugi očetje dopusta ne morejo izrabiti ali pa ne čutijo potrebe po tem. Deloma gre za očete, ki niso upravičeni do plačanega očetovskega dopusta," meni **Nada Stropnik** z Inštituta za ekonomska raziskovanja.

Posmeha se bojijo le redki

"Nekateri očetje dopusta ne izrabijo, čeprav poznajo svoje pravice. Precejšen delež očetov zaradi narave svojega dela ne potrebuje uradnega očetovskega dopusta. Nekateri o tem sploh resno ne razmišljajo, drugi menijo, da ne morejo biti koristni pri negi majhnega otroka. Skoraj zanemarljivo malo je tistih, ki se bojijo zasmehovanja sodelavcev, prijateljev ali znancev," dodaja Stropnikova.

Več kot polovica družin si neplačanega očetovskega dopusta ni mogla privoščiti, v več kot četrtini primerov pa delodajalec temu ni bil naklonjen – v polovici od teh bi oče lahko izgubil službo, opozarja Naratova. Stropnikova še dodaja, da je najbolj skrb vzbujajoč prav položaj teh očetov. *"V tej skupini je potencial, da bi se zvišal skupni delež očetov, ki izrabijo očetovski dopust,"* meni.

Za mater "nujnih" 105 dni

- 113 primerov istočasnega koriščenja dopusta za nego in varstvo otroka je bilo lani. To pomeni, da na primer vsak izmed staršev dela štiri ure.

Dopust za nego in varstvo (DNV) otroka vzame le okrog sedem odstotkov očetov – lani ga je ob 29.016 ženskah koristilo le 1.519 moških. Trije od desetih anketiranih sploh niso vedeli, da si DNV oče in mati lahko delita. Porodniški dopust, ki je namenjen materi, namreč traja 105 dni, DNV, ki traja praviloma 260 dni, pa lahko izkoristi katerikoli od staršev oziroma si ga lahko delita.

"Po ocenah s terena se mati največkrat prej vrne v službo in zadnji mesec ali več mesecev dopusta koristi oče," pravi **Ana Vodičar**, vršilka dolžnosti direktorice direktorata za družino.

"Treba je narediti več, da bi bili o pravicah v zvezi s starševskim dopustom seznanjeni vsi polnoletni," še pravi Naratova in dodaja, da pravočasna seznanjenost očetom omogoča, da se ustrezno organizirajo.

Na bolniško za otroke gre štirikrat mati, le enkrat oče

Lani je bolniški stalež za nego otroka v 79,8 odstotka primerih koristila mati, pravijo na inštitutu za varovanje zdravja. To je sicer še ogromna večina, a se je odstotek moških v primerjavi z letom prej zvišal za skoraj odstotno točko.

V Simobilu, ki ima certifikat Družini prijazno podjetje, bolniški dopust za nego otroka vzame skoraj dvakrat več moških od povprečja, kar 35 odstotkov, je pojasnil Saša Miladinović, vodja službe za razvoj in strateško upravljanje človeških virov. Dopust za nego in varstvo otroka so pri njih izkoristili štirje sodelavci. Očetovski dopust do 15 dni je pri njih dni koristilo 97 sodelavcev, dopust do 90 dni pa le dva.

Povprečje je 3,5 dneva

Poleg tega, kar določa zakon, omogočajo varstvo za otroke v času počitnic, fleksibilen delovni čas med uvajanjem otroka v vrtec, odmore med delom ob poljubni uri, izredni plačani dopust za prvi šolski dan otroka prvega razreda osnovne šole ter koriščenje rednega letnega dopusta po urah po vrnitvi s porodniškega in starševskega dopusta.

Povprečna dolžina trajanja bolniškega dopusta je bila 3,5 dneva, skupni strošek za 524.367 dni pa 27,7 milijona evrov, so izračunali na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije. V primerjavi z letom prej se je zmanjšalo tako število dni, trajanje bolniškega dopusta in skupni strošek.